

میرنوروزی حکومت موقت زیردستان

«میرنوروزی» یا «امیر بهاری» از جمله آیین‌های نمایی پس از روز عید نوروز به شمار می‌آید که در گذشته با تشریفات زیادی برگزار می‌شد اما امروزه به صورت نمادین در ایام نوروز در برخی روستاهای کردستان برگزار می‌شود.

این مراسم با انتخاب میرنوروزی کلید می‌خورد؛ مردم آبادی از میان خود فردی عامی را به حکومت‌داری موقت برمی‌گزینند و به او عنوان میرنوروزی یا امیر بهاری اعطا می‌کنند.

در این روز و به هنگام طلوع آفتاب، میر بهاری بر تخت می‌نشیند، سپس «گوپال زیوین» با مرد چماق نقره‌ای در پیشگاه میرنوروزی تعظیم کرده و افراد حکومت موقت را که شامل کهن وزیر، وزیر دست راست، وزیر دست چپ، میرزا، فراشان و خدمتگزاران و خنجرزنان یا جلادان باشد انتخاب و معرفی می‌کنند.

کهن وزیر از میان میران شوخ و بذله‌گو انتخاب می‌شود، مرد خردمندی که نقش مشاور و حل‌کننده مشکلات را برعهده دارد. وزیر دست راست احکام منطقی را در حکومت میرمیران صادر می‌کند و وزیر دست چپ فرمان‌های مسخره و عجیب می‌دهد، میرزا مرد باسوادی است که سمت دبیری دارد و فراشان و خدمتگزاران هم کار خدماتی انجام می‌دهند.

خنجرزنان یا جلادان لباس سرخ می‌پوشند و مرد گوپال زیوین مأمور ابلاغ میرنوروزی است؛ نوازندگان تعدادشان به ۲۵ نفر می‌رسد و به صورت افتخاری انجام وظیفه می‌کنند، آوازخوانان و سرودخوانان هم گاهی دسته‌جمعی و گاهی نوبتی و بعضی به صورت «گه‌ره لاوژه» (مشاعره) آوازخوانی می‌کنند.

«وشکه‌رن» یا همان دلک، جامه‌ای از پوست گوسفند پوشیده و زنگوله‌ای به گردن می‌آویزد و کلاش یا گیوه‌ای به پا می‌کند و با جست‌وخیز و بامزه‌بازی مردم را می‌خنداند.

امیر بهاری به شهر یا روستا وارد می‌شود و پس از سیر و گذار، پرچم فرمانروایی را برافراشته و بر تخت عدالت تکیه می‌زند و گناهکاران را تنبیه و مجازات کرده و به مردم می‌شناساند.

زدن تازیانه به گناهکاران از دیگر بخش‌های این مراسم است، بعد هم به پیشنهاد وزیران، امیر بهاری زندانیان بی‌گناه را آزاد می‌کند و افراد قهرکرده را با هم آشتی می‌دهد، زکات به زور و جبر از ثروتمندان دریافت و به فقرا داده می‌شود. در این میان هر فردی که به وظایف خود عمل نکند به شدت تنبیه می‌شود و هر فردی که فرمان امیر بهاری را به تمسخر بگیرد به مجازات سخت محکوم می‌شود. در سکانس دیگری از این نمایش سنتی، میراصلی یا فرمانروای پیشین باید فردا برای درست کردن کاخی زیبا و باشکوه دست به کار شود یا اینکه پیه ازدواج با پیرزنان شوی مرده روستا یا آبادی را به خود بمالد.

رقص و پایکوبی میرنوروزی همراه یارانش در روستاهای اطراف شهر و قسمت کردن شادی نوروز با دیگر مردمان این دیار از مراسم زیبا و دیدنی نمایش‌های میرمیران است، فرمان‌های عجیب و غریب میرنوروزی از دیگر بخش‌های زیبای این مراسم است، دستوراتی که هر کس از آن‌ها سرپیچی کند مجازات می‌شود. هر حکمی که از سوی میرنوروزی صادر شود در کوتاه‌زمان به وسیله ملازمانش اجرا می‌شود. میرنوروزی از راز فرمانروایی اش آگاه است و می‌داند با یک پوزخند دستگاه فرمانروایی اش برچیده می‌شود، از این رو هر اندازه دلک‌ها بازی در آورند، لب به خنده نمی‌گشاید.

سرانجام از ترس خود که مبادا لبخندی بزند، دستگاه فرمانروایی را بر جای نهاده و می‌گریزد و به خانه یکی از بزرگان و ریش‌سپیدان پناه می‌برد تا از کتک‌کاری و تازیانه‌خوردن نجات یابد، البته این نیز جنبه شادی دارد چون به‌راستی پس از پایان دوره حکومتش برای صدور فرمان‌ها و احکامش بازخواست نمی‌شود.

افروختن آتش جزء ثابت آیین‌های گرامیداشت نوروز در کردستان است

جشن‌های نوروز در کردستان معمولاً به صورت جمعی برگزار می‌شود

جوانان شال را از پشت‌بام و از مقابل پنجره‌های ساختمان پایین می‌کشند و از صاحب‌خانه عیدی می‌گیرند.

● نوروزخوانی

نوروز خوانی از دیگر مراسم نوروزی در کردستان است که امروزه جز در بعضی مناطق روستایی به فراموشی سپرده شده است. رسم بر این بود که همسایه‌ها و افراد خانواده در ایام عید، شب را در خانه یکی از اهالی محل می‌گذراندند و نقال، نوروزنامه را مانند خواندن شاهنامه نقالی می‌کرد. هلیپرکی هم یکی از عناصر آیینی و فرهنگی اصلی کردستانی‌هاست؛ رسم زیبایی که در ایام نوروز در روستاهای دور و نزدیک با حضور اهالی روستا و میهمانانی از مناطق مختلف برگزار می‌شود. لباس‌های محلی هزار رنگ و روشن

کردن آتش و حلقه زدن به دور آن مراسم زیبایی است که هر ساله گردشگران زیادی را از داخل و خارج کشور به خود جذب می‌کند. رسومی که به دلیل استقبال بالای مردم و گردشگران از آن، کردستان را به یکی از استان‌های مطرح در ثبت شدن به عنوان پایتخت نوروز ایران تبدیل کرده بود اما متأسفانه در یکی دو سال اخیر این رسم و رسوم به دلیل شیوع ویروس کرونا تحت تأثیر قرار گرفت اما بنا به برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته امسال شاهد برگزاری آن البته به رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی خواهیم بود.

